

TARTU ÜLIKOOL

Väärtusvalikud ennetuses: praktilised juhtumid rühmaaruteluks

Mari-Liisa Parder (PhD), Tartu Ülikooli eetikakeskus
Kertu Rajando, Tartu Ülikooli eetikakeskus (veebis)

28.09.2022

Töötoa eesmärk

- Arutelu tervisedenduse väärtusvalikute üle.
- Kaaluda tervisedenduse eetika põhimõtteid päriseluliste juhtumite najal.
- Võtta aega, et tervisedenduse igapäeva valikukohtade üle mõelda.
- Võtta aega, et valikukohti, perspektiive ja võimalikke lahendusi kolleegidega arutada.

Töötoa ajakava

- 12.45-12.55 – Sissejuhatus, juhised
- 12.55-13.20 – Juhtumite lahendamine
- 13.20-13.40 – Laudkonna juhtumi valimine
- 13.40-13.50 – Laudkondade juhtumite ettelugemine

Dilemmameetod

Klassikaline moraalne dilemma: kaks võrdselt halba/head lahendust

Dilemmameetodi arendused: mängulised ja hariduslikud vahendid, väärtusselituseks, iseloomukasvatuseks, moraalse arutlusoskuse arendamiseks, moraalse valikute horisondi laiendamiseks...

Tänased juhtumid

Tänased juhtumid: mitmeid lahendusi, igas on miskit head

Eesmärk: arutleda *isiklike* väärtushinnangute üle; otsida üksmeelt ka juhul, kui isiklikud väärtushinnangud erinevad

Milles võivad väärtushinnangud erineda?

1. **Tegu:** mida peab tervisedendaja kindlasti tegema, mida võiks teha, mida ei tohi teha
2. **Vastutus:** milline on õige reaktsioon, kui tervisedendaja on eksinud (proportsioon)
3. **Protseduurid:** kuidas ja kellega on õige probleeme lahendada

Juhis dilemmade lahendamiseks

- Loe juhtum ja variandid vaikselt läbi.
- Kuidas Sina selles olukorras käituksid? Markeeri numbrikaardiga (aga ära lauakaaslastele veel oma valikut näita).
- Kui kõik lauakaaslased on valiku teinud, keerate numbrid ümber.
- Iga laudkonna liige põhjendab, miks ta selle valiku tegi (ka siis, kui lauakaaslasel on sama number). NB! Siin teiste valikuid ei kommenteerita ja diskussiooni ei peeta.
- Otsustage, kuidas teie laudkond selles olukorras käituks.
- Jõudke konsensusele argumenteeritud diskussiooni abil. Enamushääletus ei loe!
- NB! Veebis toimetavad osalejad moodustavad ühe grupi, arutelu toimub veebichati teel, arutelu haldab Kertu. Veebis osalejad panevad tööta lõpuks grupi peale kirja ühe juhtumi, selle loeme töötoas esitlustel ette.

Reflekteerivad küsimused laudkondadele

- Kuidas rühmatöö kulges? Kas konsensusele jõuda oli kerge või raske? Miks?
- Milline juhtum kõige rohkem kõnetas? Miks?
- Millest tundiste puudust, et lahendusi jõuda? Kas oli põhimõttelisi erimeelsusi? Kui jah, milles need seisnesid?
- Kuidas selliseid juhtumeid ennetada? Kelle poole pöörduda, kui end dilemma ees leiate?

Lisamaterjale

Fanelli, D. (2011) "The black, the white and the grey areas - towards an international and interdisciplinary definition of scientific misconduct", in Steneck, N. and Meyer, T. (eds) *Promoting Research Integrity on a Global Basis*. World Scientific Press, pp. 77–87. doi: 10.4135/9781452269986.n1.

Wilkinson et al. (2016). Comment: The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific Data* 3(1), [160018].
[https://moodle.edu.ee/pluginfile.php/4347567/mod_resource/content/3/Wilkinson FAIR.pdf](https://moodle.edu.ee/pluginfile.php/4347567/mod_resource/content/3/Wilkinson_FAIR.pdf)

TENK. (2019). Agreeing on authorship. Recommendation for research publications.
https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_suositus_tekijyys.pdf

TARTU ÜLIKOOL

Täname tähelepanu eest!

Kontakt
mari-liisa.parder@ut.ee